

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Machvmetis Saracenorum principis, eiusque Svccessorvm
Vitae, Doctrina, Ac Ipse Alcoran**

Bibliander, Theodor

[Basileae], März 1550

VD16 VD16 K 2586

Epistola D. Petri Abbatis Cluniacensis ad D. Berhardu[m] Claræuallis
Abbate[m], de tra[n]slatione Alcorani, siue Saracenoru[m] legis, ex
Arabico in Latinum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-97854](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-97854)

EPISTOLA DOMINI PETRI

ABBATIS, AD DOMINUM BERNHARDUM CLAU-
uallens Abbatem, de translatione sua, qua fecit transferri ex
Arabico in Latinum, sectam, siue hæresim
Saracenorum.

In singulari ueneratione colendo, totis charitatis brachijs amplectēdo, indiuiduo cordis nostri hospiti, Domino Bernhardo Clauuallens Abbati, frater Petrus humilis Cluniacensis Abbas salutem ad quā suspirat æternā. Mitto uobis charissime nouā translationē nostrā, cōtra pessimum nequam Machumet hæresim disputantem. Quæ nuper dum in Hispanijs morarer meo studio de Arabica uersa est in latinam. Feci autem eam trāsferri à perito utriusq; linguæ uiro magistro Petro Toletano. Sed quia lingua Latina non ei adeo familiaris uel nota erat, ut Arabica, dedi ei coadiutorē doctum uirum dilectum filium & fratrem Petrū notarium nostrum, reuerentiæ uestre, ut extimo, bene cognitum. Qui uerba Latina impolitē uel confuse plerumque ab eo prolata poliens et ordinans, epistolam, imò libellum multis, ut credo, propter ignotarum rerum notitiam perutilem futurum perfecit. Sed & totam impiam sectam, uitamq; nefarij hominis, ac legem, quam Alcoran, id est, collectaneum præceptorum appellauit, sibiq; ab angelo Gabriele de cælo collatam miserimis hominib. persuasit, nihilominus ex Arabico ad Latinitatē per duxit interpretatib. scilicet uiris utriusq; linguæ peritis, Roberto Retenensi de Anglia, qui nunc Papilonensis ecclesiæ archidiaconus est: Hermanno quoq; Dalmata acutissimi & literati ingenij scholastico. Quos in Hispania circa * Hiberum Astrologicae arti studentes inueni, eosq; ad hæc faciendum multo precio conduxi. Fuit autem in hoc opere intentio mea, ut morem illum patrum sequeretur, quo nullam unquam suorum temporū uel leuissimam, ut sic dicam, hæresim, silendo præterierunt, quin ei totis fidei uirib. resisterent, & scriptis atq; disputationib. esse detestandam ac damnabilem demonstrarent. Hæc ego de hoc præcipuo errore errorum, de hac fece uniuersarū heresum, in quā, omnium diabolicarum sectarum, quæ ab ipso Saluatoris aduentu ortæ sunt, reliquæ confluerunt, facere uolui. Ut sicut eius letali peste dimidius penè orbis infectus agnoscitur, ita quàm execrandus & cōculcandus detecta eius stultitia & turpitudine à nescientibus agnoscat. Agnoscetis ipsi legendo, & sicut arbitror (ut dignum est) deslebitis, per tam nefarias & abiectissimas fordes tantam humani generis partem deceptam, & à conditore suo per sparcissimi hominis sectam nefariam etiam post redemptoris gratiam tam leuiter auersam. Specialiter autem uobis ista omnia notificaui, ut & tanto amico studia nostra communicarem, & ad scribendum contra tam perniciosum errorem illam uestram, quam nostris diebus uobis Deus singulariter cōtulit, doctrinæ magnificentiam animarem. Nam licet hoc perditis, ut extimo, prodesse non posset, responsionem tamen condignam, sicut contra alias hæreses, ita & contra hanc pestē Christianū armariū habere deceret. Quam si superfluam esse quisbusdā uisum fuerit, quoniā quib. resistere debeant talibus armis imminuti non assunt: nouitur, in republica magni regis quædam fieri

Petrus Toletanus.

Petrus monachus Cluniac.

Alcoran.

Robertus Retenensis.

Hermannus Dalmata.

* Eboram Plinio dicitur

Causa translationis Alcorani, & aliorum Arabicorum.

Hodie latius propagata est superstio Machumetica.

fieri ad tutelam, quædam fieri ad decorem, quædam ad utrumque. Nam ad tutelam facta sunt à Salomone pacifico arma, licet tempore suo minus necessaria. Preparati sunt à David sumptus, parata & ornamenta templi diuini constructioni & ornatui deputata, sed nec illa eius tempore alicui usui profecerunt: sed in usus diuinos post eius tempora transferunt. Manserunt itaque ista aliquanto tempore ociosa: Sed incumbente necessitate apparuerunt, quæ diu uacauerunt, fructuosa. Nec tamen, ut mihi uidetur, opus istud etiam hoc tempore ociosum uocare debeo. Quia iuxta Apostolum, uersum, est & omnium doctorum uirorum, omnem scientiam extollentem se aduersus altitudinem Dei, omni studio, uerbo & scripto impugnare, destruere, conculcare. Quod si hinc errantes conuerti non possunt, saltem infirmis Ecclesiæ, qui scandalizari & occultè moueri leuibus etiam ex causis solent, consulere & prouidere doctus, uel doctior, si zelum habet iustitiæ, non debet negligere. Propono inde uobis patres omnes, & præcipue patrem Augustinum. Qui licet Iulianum, Pelagianum, licet Faustum Manichæum uerbis & labore suo ad fidem rectam conuertere nequiverit, non tamen quin de eorum errore magna contra eos uolumina conderet, omisit. Sic de reliquis sui temporis, et non sui temporis hereticis, sic de Iudæis, sic de Paganis faciens, non solum contra eos sui temporis homines armauit, sed etiam ad nos & ad posteros omnes maximæ ædificationis & instructionis charisma transmisit. Si igitur reuerentiæ uestræ in his laborandi Deo ad spirante uoluntas fuerit, nam facultas per eius gratiam deesse nõ poterit, rescribite, & mittemus librum quemadmodum misimus * ut per os uestrum ipsius laude repletum, spiritui nequitiæ spiritus benignus respõdeat, & Ecclesiæ suæ thesauros gazis uestræ sapientiæ suppleat.

Contra peruersam doctrinam pugnandum est modis omnibus.

Exemplo patrum hæreses detegenda ac resilienda.

videtur deesse partem, aut tale quiddam.

INCIPIT QVAEDAM SVMMV
LA BREVIS CONTRA HAERESSES ET SECTAM
diabolicæ fraudis Saracenorum, siue Ismahelitarum.

Vmma totius hæresis ac diabolicæ fraudis secte Saracenorum, siue Ismahelitarum, hæc est. In primis primus & maximus ipsorum execrãdus est error, quod trinitatem in unitate deitatis negant. Sicq; dum in una diuinitatis essentia trium personarum numerũ nõ credũt, in unitate numerũ euitates, dum ternarium numerũ inquam omnium formarum principiũ atq; finẽ, sicq; rerũ formatarum causam & originẽ atq; terminũ non recipiunt, Deũ licet ore cõfiterentur, ipsum penitus nesciunt. Ipsi autẽ deũ, ipsi uariabiles, principiũ uarietatis & alteratis omnis uidelicet binariũ solũ in unitate cõstitentur, scilicet ipsam diuinam essentiam, & eius animam. Vnde deũ pluraliter loquentẽ introducit suũ Alcoran, quo nomine legem suam nuncupãt. Et interpretãt Alcoran ex Arabico, collectio præceptorum. Illi autẽ cæci Deum creatorem patrẽ esse negant: quia secundum eos nullus sit pater sine coitu. Christũ itaq; licet ex diuino spiritu cõceptũ, Dei filiũ esse nõ credunt, nec etiã Deũ, sed pphetã bonũ, ueracissimũ, omnis mendaciũ atq; peccati immunẽ, Mariæ filium sine patre geni-

Primò negant trinitatem, & binarium cõstituent in diuinitate.

Legendũ forte Alteritatis. Anima Dei.

Christũ ex parte agnoscunt.